

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1635. usque ad annum 1643

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1779

VD18 9011888X

§. 6. Compositionis articuli ab Augustanæ Urbis Delegatis Gallaso Comiti
propositi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67406)

Sæc. XVII.
A. C. 1635.

§. VI.

*Compositionis articuli ab Augustanae
Urbis Delegatis Gallasso Co-
miti propositi.*

*Ex Arch.
Abbat.
S. Crucis.*

Cum vero Senatus Lutheranus dedi-
tionis articulos haud absimiles ab
illis, quos antea Catholicis obtrudere
gestiebat, pariter Cæsareo Belliduci
præscribere præsumeret, hinc illos
rursus immutare eidem consultum
videbatur: Erant autem sequentes tra-
ctationis conditiones, ad quas Gallas-
sus post longam deliberationem quidem
respondit, responsi tamen confirmatio-
nem, ab ipso Cæsare præstolandam
esse edixerat.

I. „Vi pacis Religiosæ, ac specialis
„pacti de anno 1584. factæque desuper
„Cæsareæ ratihabitionis tam Catholica
„quam Lutherana Religio usque ad nu-
„per factam immutationem continuato
„modo in hac Urbe simul deinceps ac
„perpetuo relinquatur; æque ac Mini-
„sterium Evangelicum, prout nunc est,
„immutatum, penitus independens,
„ac intactum seruetur ac conservetur.

Ad hoc fuit responsum: *Religio in
eo statu, quo tempore Suevicæ invasionis
exstitit, remaneat.*

II. „Dam-

II. „Damna, devastationes &c. Sæc. XVII.
 „tam Ecclesiasticis quam Laicis intra A. C. 1635.
 „vel extra Urbem turbidis hisce tem-
 „poribus quovis modo illatæ oblivioni
 „tradantur, ac propter eas nec ab Urbe
 „nec a Senatu &c. quicquam repetatur.,

Responsum; *Propter ejusmodi damna
 Suevicæ invasionis tempore illata cuilibet via
 juris sit aperta, Bavaricæ autem Electori
 ob diuturnam, & pertinacem Urbis obsi-
 dionem illico post firmata deditiois pacta
 refundenda sint octoginta florenorum millia.*

III. „Urbs, Magistratus, & cives
 „utriusque Religionis ob deprædationes
 „&c. non molestantur, sed salva sint
 „eorum privilegia & immunitates.,

R. *Cuilibet sua, prout in primo arti-
 culo statutum quoad Religionem salva sint,
 quantum vero ad privilegia, eorumque con-
 firmationem, facta criminis deprecatione,
 expectanda sit decisio a Cæsare.*

IV. „Vi pacis Religiosæ quatuor illis
 „Catholicis Sacerdotibus, qui tempore
 „hujus pacis in urbe erant, omnes Ec-
 „clesiæ eorum (exceptis illis ad S. Cru-
 „cem & S. Georgium) usque dum am-
 „bæ a duobus Dominis Abbatibus de-
 „structæ, erunt iterum ædificatæ, sicut
 „& omnes eorum domus, in urbe bo-
 „naque extra urbem sita, quotquot eo-
 „rum in Magistratus manus venerunt,
 „in eo statu, in quo nunc sunt, resti-
 „tuan-

Sæc. XVII. „tuantur & cedantur, vicissim vero
A. C. 1635. „Evangelicis eorum Ecclesiæ, Scholæ,
 „fundationes, & pia loca, prout ea
 „ante nuperam innovationem possede-
 „runt, cum quietâ possessione in-
 „dulgeantur.,

R. *Cuncta, quæ ad Religionum exer-
 citium unacum Ecclesiis, Scholis, Noso-
 comiis, & bonis ad ea spectantibus decreta
 sunt, relinquuntur, & in eo statu, quo
 tempore Suevicæ invasionis erant, restituantur.*

V. „Quoniam vero Magistratus Lu-
 „theranus in eo potissimum gravatus
 „fuerit, quod Catholici suffragantium
 „numero prævaluerint, indeque gra-
 „ves illæ diffidentia & dissidia ortum
 „traxerint, ideo Magistratus, Curia,
 „officia, Collegium Advocatorum, &
 „Cancellaria ex Catholicis & Prote-
 „stantibus æquali numero constet, &
 „nuper electi Evangelici Patricii a tota
 „Patriciorum Societate acceptentur &
 „confirmentur.

R. *Cuncta in eo statu, quo tempore
 Suevicæ occupationis erant, relinquuntur,
 a Cæsare autem præterea constituatur Ur-
 bis Governator, sine cuius scitu, consensu
 & confirmatione nec in criminalibus, &
 Politicis, nec in Oeconomicis quicquam de-
 cernatur: circa Patricios occurrente neces-
 sitate ad Cæsarem recurrendum erit.*

VI. „Epi-

VI. „Episcopus, ejus Successores, Sæc. XVII,
 „& vicini Ordines jurisdictionem exer- A. C. 1635.
 „cere, vel ob illata damna compen-
 „sationem quærere, a Cæsare prohibean-
 „tur: Ad hoc est responsum, uti antea
 „ad articulum secundum.

VII. „Urbis Gubernator, tribuni &
 „præsidiarii cum omnibus sarcinis libere
 „urbe excedere permittantur, & qui-
 „dem cum honoribus militaribus,,

R. *Id concedendum esse.*

VIII. „Omnes cujuscunque conditio-
 „nis, qui Suecis, eorumque fœderatis
 „consilio, officio vel quovis pacto ad-
 „hæserunt, libere excedere permittan-
 „tur, nec sub ullo obtentu molestentur.,

R. *Omnes, qui ad præsidium non per-
 „tinent, intra sex hebdomadas post præsidii
 „discessum Belliduci sese fistant, & si emi-
 „grare desiderant, securitatis literas obtineant.*

IX. „Omnia belli tormenta a Suecis
 „occupata & relicta secure remittantur.

R. *Totus belli apparatus a Suecis præ-
 „cipue in ditione Bavarica occupatus, atque
 „in urbem deductus, ibidem intacte perma-
 „neat, ea vero, quæ ad Electorem Bavaricæ
 „pertinent, sine tergiversatione eidem resli-
 „tuantur, & eo, unde fuerunt ablata, de-
 „ducantur, de ceteris Cæsar disponat.*

X. „Obsides Monacenses & Landis-
 „hutani ex Bavaria extracti præstita
 „satisfactione & cautione unacum præ-
 „sidi-

Sæc. XVII. „fidiariis urbe excedant, seque ad lo-
A. C. 1635. „ca ipsis assignanda recipere teneantur.

Ry. *Omnes quicumque obsides & capti sine lytro & promissi exactione dimittantur.*

XI. „Præfidiariorum currus & far-
 „cinæ nullibi visitentur, aperiantur,
 „aut teloniis graventur, nec etiam eis
 „equi vel alia spolia eripiantur.

Ry. *Observetur articulus septimus & octavus, simulque Magistratus, ne dolus fiat, provideat.*

XII. „Emigrantibus de omni securi-
 „tate per publicæ fidei literas contra
 „omnes incurfus caveatur, ac per Ba-
 „variam vel Cæsaris ditiones transeunti-
 „bus gratis omnia necessaria suppedit-
 „tentur. „

Ry. *Id eis usque Ulmam & No-
 rimbergam concedatur, urbsque eis quor-
 dam subministret currus, reliquis obsidibus,
 ut de curruum &c. restitutione, damno &c.
 cautum esset.*

XIII. „Ex Bavari vel Cæsaris signis
 „transfugæ in suis officiis relinquan-
 „tur, nec reverti cogantur: Tribuni ve-
 „ro severe eos castigent, qui transfu-
 „gere moliantur. „

Ry. *Bavari & Cæsarei transfugæ ab
 pœna honoris vel vitæ ad sua signa, retento
 eodem officii gradu revertantur, ac unicui-
 que liberum sit, ultro Bavari vel Cæsaris
 signa sequi.*

XIV.

XIV. „Ob Damna, incendia &c. in Sæc. XVII
 „transitu fors emergentia, emigrantes A.C. 1635.
 „non retineantur, sed reus a suo Tri-
 „buno plectatur. „

R. *Observetur articulus duodecimus.*

XV. „Ægrotis militibus Augustæ ne-
 „cessaria suppeditentur, ac demum ad
 „exercitum libere remittantur. „ Id
 „quoque eis concessum, sicut & XVI.
 „articulus, quo petitum, „ut cadavera
 „Lautereggensis & Badensis Marchio-
 „num in suis sepulcris intacta rema-
 „neant, & petentibus Agnatis sine im-
 „pedimento remittantur. „

XVII. „Omnes quovis modo Suecis
 „inservientes libere dimittantur, nec
 „propterea eis quicquam imputetur,
 „sed in perfecta amnestia comprehan-
 „dantur. „

R. *Hi ad viam juris & æquam Cæsa-
 reæ Majestatis cognitionem remittantur.*

XVIII. Quiscunque negotii causa in
 „Urbe moratus fuit, nunc vero cum
 „præfidiariis emigrare desiderat, libere
 „dimittatur. „

R. *Observetur articulus octavus.*

XIX. „Omnes Magistratui addicti,
 „ceterique ob præstita Suecis obsequia,
 „vel ex alio quocunque obtentu non de-
 „sineantur, sed solutis solvendis sub
 „publica fide emigrare permittantur,
 „sique nonnulli negotiorum causa in
 „urbe

Sæc. XVII „urbe morari desiderant, venditis suis
 A.C. 1635 „intra annum libere emigrare permit-
 „tantur.

Rg. *Circa emigrationis tempus obser-
 tur articulus octavus, circa præstationes
 trinas vero ob emigrationem Magistratus
 commune urbis bonum respiciet, nullumque
 injuste gravari permittet.*

XX. „Urbs ab utriusque Religionis
 „civibus defendatur, nec armis spolie-
 „tur, sique Urbi præsidarii imponeren-
 „tur, non alii quam Cæsarei juxta ne-
 „cessitatis & facultatum rationem im-
 „ponantur, iique æquali numero in Ca-
 „tholicorum & Lutheranorum ædes
 „collocentur, stativorum distributione
 „Magistratui relicta.

Rg. *Præsidarii & Gubernator ad Cæ-
 saris arbitrium Urbi imponantur, non plu-
 res tamen, quam ad Urbis defensionem &
 securitatem necessarii erunt.*

XXI. „Si Saxonix Elector vel alii
 „Ordines Evangelici in favorem Luth-
 „ranorum ultra hæc pacta quicquam
 „obtinuerint, vel obtenturi sint, iis hi
 „libere gaudeant. „

Rg. *Præter hæc conventa nihil omnino
 concedatur.*

XXII. „Interim Urbis Magistratus
 „usque ad Cæsaream supradictorum ar-
 „ticulorum confirmationem in præfenti
 „statu relinquatur. „

Rg. Rg.

Re. Relinquatur usque ad plenam recon-
 ciliationem cum Cæsare & ejusdem ulte-
 riorem dispositionem.

Sæc. XVII.
 A. C. 1635.

§. VII.

*Dedendæ Urbis conditiones a Cæsare
 Augustanis præscriptæ.*

Quoniam vero Lutherani ob Cæsaris
 auctoritatem tam indigne vilipen-
 sam, totiesque neglectam oblatæ gra-
 tiæ viam tam amplis favoribus sese in-
 dignos reddiderant, prioris transactio-
 nis capita potissimam partem Cæsaris
 jussu fuerunt immutata, tandem vero
 die decima tertia Martii nomine Cæsa-
 ris Regisque Hungariæ Mathias Co-
 mes de Gallas, necnon foederatorum
 Principum, & Protestantium Ordinum
 nomine Joannes Georgius Winckelius
 Urbis Augustanæ Gubernator, item
 Consules, totusque Senatus ac cives
 in sequentes dedendæ Urbis articulos
 interposita sacramenti Religione con-
 venerunt.

*Acta Arch.
 Abb. ad
 S. Crucem.
 Ex auth.
 Arch. Abb.
 Imp. ad S.
 Udalr. lit. X.
 Adl. An-
 nal. Boic.
 p. 3. l. 20.
 p. 55.
 Kham. Hie-
 rarch. Ang.
 P. I. Cathedr.*

I. „Circa Religionem, decreto Cæ-
 sareo, ac reformationi anno millesi-
 mo sexcentesimo vigesimo nono insti-
 tutæ insistatur, ita tamen, ut Augu-
 stanæ Confessionis civibus ex speciali
 Cæsaris gratia Ecclesiam unam, eorum
 expensis, ædificandi, ac Prædicantem